

ВІДПОВІДІ

Київського національного університету імені Тараса Шевченка на рекомендації, викладені у звіті експертної групи

«Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми»,

37101 Історія та археологія, рівень ВО – доктор філософії, спеціальність – 032 Історія та археологія

Співпраця університету з експертною групою в ході акредитації освітньо-наукової програми третього рівня «Історія та археологія» була дійсно продуктивною і залишила виключно позитивні враження. Висловлюємо експертам вдячність за пророблену ґрунтовну роботу, неупередженість і високий професіоналізм. Вважаємо, що рекомендації, представлені експертами у звіті, слугуватимуть подальшому вдосконаленню ОНП. Позитивно сприймаючи більшість рекомендацій, вважаємо за доцільне висловити власні міркування щодо деяких із них.

Критерій	Звіт експертної групи	Коментар ЗВО
Критерій 2 Рівень відповідності критерію – В	Підкритерій 2.1. Обов'язкові складові освітньо-наукової програми аспірантури подано таким чином: освітня складова, за якою аспірант проводить дослідження, – Методологія історичних і археологічних досліджень – 5 кредитів (за нормою щонайменше 12 кредитів ЄКТС) ; освітня складова, що формує загальнонаукові компетентності, – Філософія науки та інновацій – 7 кредитів (за нормою щонайменше 4-6 кредитів ЄКТС) ; освітня складова з набуття універсальних навичок дослідника частково представлена в одному з розділів дисципліни «Філософія	Загальний обсяг освітніх компонент ОНП «Історія та археологія» становить 40 кредитів ЄКТС , що цілком входить у межі, визначені законодавством – від 30 до 60 кредитів (Постанова КМ №261 від 23.03.2016 зі змінами згідно з Постановою КМ №283 від 03.04.2019). За умови відсутності стандарту вищої освіти для третього рівня спеціальності 032 Історія та археологія, КНУТШ покладається на автономію ЗВО у визначенні обсягу освітніх компонент, які мають забезпечити набуття здобувачами освіти компетентностей, визначених Національною рамкою кваліфікацій

	<p>науки та інновацій» (за нормою щонайменше 6 кредитів ЄКТС); освітня складова, що формує мовні компетентності іноземною мовою, – 6 кредитів – Академічне письмоанглійською мовою, Сучасний фаховий історіографічний дискурс англійською мовою (за нормою щонайменше 6-8 кредитів ЄКТС).</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2. <i>Унормування потребує навчальний план запропонованої ОП в аспекті дотримання вимог законодавства щодо навчального навантаження для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.</i> Відсутній навчальний план заочної форми, однак, згідно даних таблиці контингенту на 2019-2020 навчальний рік, на програмі навчається здобувач заочної форми навчання.</p>	<p>(НРК).</p> <p>Зауваження ЕГ вважаємо не вповні точними, оскільки мінімальні норми обсягу освітніх компонент, визначені у Постанові КМ №261 в редакції від 23.03.2016, в цій Постанові зазначені як такі, що носять рекомендаційний характер («орієнтовний обсяг», «рекомендований обсяг»).</p> <p>В той же час, пропозиція експертів врахувати при «унормуванні» навчального плану, визначені у Постанові КМ №261 (в редакції від 23.03.2016) мінімальні норми обсягу освітніх компонент, не є доцільною, оскільки сама Постанова в цій частині вже втратила чинність. Чинна редакція Постанови містить відсилання до вимог стандарту вищої освіти за конкретною спеціальністю..</p> <p>Врахування ж запропонованих норм означатиме збільшення освітньої складової ОП за рахунок зменшення наукової складової, яка, на нашу думку, є пріоритетнішою для ОП третього рівня – саме в ході проведення власного самостійного наукового дослідження здобувачі закріплюють та демонструють здобуті ними теоретичні знання та</p>
--	---	--

		<p>уміння.</p> <p>КНУТШ вважає достатнім обсяг освітніх складових для забезпечення компетентностей, визначених НРК, що продемонстровано у матриці відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОНП та матриці забезпечення програмних результатів навчання освітнім компонентам.</p> <p>Окрім того, експертна група у звіті (підкритерій 1.4) відзначила відповідність ОНП «Історія та археологія» Національній рамці кваліфікацій 9-го рівня.</p> <p>Таким чином, пропонуємо зняти рекомендацію щодо унормування навчального плану ОНП.</p>
<p>Критерій 3</p> <p>Рівень відповідності критерію – А</p>	<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.</p> <p>Зрозумілість та доступність Правил прийому до аспірантури; врахування особливостей освітньо-наукової програми; чіткість в організації вступної кампанії.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.</p>	<p>Погоджуємось із оцінкою ЕГ. Додатково хочемо наголосити, що доунікальним особливостей програми варто зарахувати акцентування на здібностях до наукової роботи, які можуть продемонструвати абітурієнти під час вступу на навчання за ОНП. Зокрема, Правилами прийому до аспірантури КНУТШ передбачено процедуру нарахування додаткових балів тим абітурієнтам, які публікувалися у</p>

	<p>Зауваження технічного характеру (відсутність підпису, дат тощо).</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3. Експертна група з'ясувала, що інформацію подано коректно та по суті питань.</p>	<p>наукових фахових виданнях, чи брали участь у всеукраїнських або міжнародних наукових конференціях.</p>
<p>Критерій 4</p> <p>Рівень відповідності критерію – А</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.</p> <p><i>–При корегуванні змісту робочих програм навчальних дисциплін варто враховувати рекомендації роботодавців.</i></p> <p><i>–Спостерігається невелика залученість здобувачів за даною ОНП в програми академічної мобільності Erasmus+.</i> <i>Рекомендовано збільшити активність ОНП у цьому напрямку.</i></p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4. Форми і методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання, відповідають студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи. Учасники освітнього процесу часом отримують усю необхідну інформацію,</p>	<p>Погоджуємось із оцінкою ЕГ. і сприймаємо рекомендацію щодо ширшого залучення роботодавців до коригуванні змісту, мети і завдань робочих програм дисциплін як загальну, спрямовану на подальше вдосконалення, оскільки погодження, в різних формах, змісту дисциплін із роботодавцями (представлених переважно академічною спільнотою ЗВО та НАН України) відбувається постійно.</p> <p>Для залучення здобувачів освіти до академічної мобільності, в тому числі за програмою Erasmus+, КНУТШ регулярно інформує здобувачів про можливості навчання за програмами обміну, грантами, стипендіальними програмами тощо. Відділ академічної мобільності КНУТШ забезпечує необхідний документообіг, консультування та перевірку належних документів та заявок</p>

	<p>яка є доступною та зрозумілою. Викладачі оновлюють зміст освіти наоснові наукових досягнень і сучасних практик у галузі історії та археології.</p>	<p>у рамках програм мобільності. Водночас, варто віддати належне й тому факту, що участь у програмах академічної мобільності в першу чергу залежить від ініціативи власне здобувачів, тоді як одним із завдань КНУТШ є створення умов для реалізації здобувачами права на академічну мобільність.</p> <p>Додатково зазначимо, що сильною стороною, яка якраз підкреслює успішність заходів із інтернаціоналізації діяльності КНУТШ, є навчання на ОНП здобувачів-іноземців, що свідчить про привабливість освітньо-наукової програми та її популярність за кордоном.</p>
<p>Критерій 5 Рівень відповідності критерію – А</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5. –Рекомендовано здійснити виважене дослідження причин відсутності випадків академічної недоброчесності.Зарубіжний досвід засвідчує, що такий стан справ є радше винятком, ніж реальним явищем, та не може слугуватидостатнім доказом дієвості політики забезпечення академічної доброчесності.</p>	<p>Одним із напрямків розвитку КНУТШ, визначених у Стратегічному плані розвитку Університету на період 2018-2025 рр., є покращення системи моніторингу академічної доброчесностівиконання дисертаційних робіт із застосуванням сучасних інформаційнихтехнологій технічної перевірки та аналізу тексту на ймовірністьнекоректних текстових запозичень. В ширшому розумінні цей напрям, з опертям на Етичний кодекс університетської спільноти та Положення</p>

		<p>про організацію освітнього процесу, включає в себе формування культури академічної доброчесності в ЗВО, починаючи з першого (бакалаврського) та продовжуючи на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Таким чином, здобувачі вищої освіти третього рівня вже мають цілком сформоване уявлення про принципи академічної доброчесності та необхідність їх дотримання, а сама рекомендація про «дослідження причин відсутності випадків академічної недоброчесності» є дуже дивною (що досліджувати якщо випадки не фіксуються і згадки про такі випадки відсутні в результатах опитувань здобувачів освіти?).</p>
<p>Критерій 6 Рівень відповідності критерію – А</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6. Слабкі сторони та недоліки не виявлено. <i>–Рекомендовано активізувати роботу із роботодавцями у питаннях модернізації (удосконалення) ОНП.</i></p>	<p>Сприймаємо рекомендацію як загальну, спрямовану на подальше безупинне вдосконалення програми, яка цілком вписується в політику Університету щодо розбудови співпраці із роботодавцями (http://senate.univ.kiev.ua/?p=1466).</p> <p>До сильних сторін ОНП відносимо і активну наукову роботу НПП, що залучені до реалізації освітньої програми – викладачів та наукових керівників, що</p>

		<p>демонструється їх високою публікаційною активністю. Також відзначимо, що значна кількість НПП історичного факультету, задіяних до реалізації ОНП (В. Капелюшний, В. Мордвінцев, Т. Горбань, О. Машевський, А. Слюсаренко, В. Ставнюк, Р. Терпиловський, О. Даниленко, М. Палієнко, В. Сергійчук та ін.), є постійними членами спеціалізованих вчених рад, у яких захищаються кандидатські та докторські дисертації.</p>
<p>Критерій 7 Рівень відповідності критерію – А</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7. <i>–У зв'язку з незнанням здобувачів про існування деяких ключових документів щодо конфліктних ситуацій та їх врегулювання експертна група рекомендує проводити ознайомлювальні заходи після вступу на навчання.</i> <i>–Рекомендується розглянути питання щодо можливості доступу для здобувачів до перевірки власних публікацій на антиплагіат через їх зацікавлення цим, виявлене під час інтерв'ю.</i> <i>–Рекомендується включити до</i></p>	<p>Погоджуємося із рекомендацією щодо необхідності додаткового інформування здобувачів освіти щодо існуючих у ЗВО нормативних документів, які регламентують порядок врегулювання конфліктних ситуацій та їх соціальну підтримку.</p> <p>Щодо перевірки публікацій здобувачів на плагіат, то Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату в КНУТШ (Розд. 7) передбачає введення перевірки рукописів статей, які подаються авторами до періодичних видань, засновником та видавцем яких є КНУТШ. Відповідальність за таку перевірку покладатиметься на</p>

	<p><i>питальника пункт, що дозволить виявити рівень вдовolenosti здобувачів соціальною підтримкою з боку ЗВО.</i></p> <p><i>-Рекомендується розширити на веб-сайті факультету інформацію щодо соціальної підтримки здобувачів освіти, зокрема щодо порядку отримання допомоги для малозабезпечених та премій за наукові досягнення.</i></p>	<p>відповідального редактора видання. Разом із тим, фахові періодичні видання КНУТШ, зокрема й ті, що видаються на історичному факультеті, мають власні процедури рецензування рукописів, які подаються до публікації, та передбачають перевірку їх на плагіат, напр.: https://visnyk.history.knu.ua/eng/about-the-bulletin</p>
<p>Критерій 8</p> <p>Рівень відповідності критерію – В</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.</p> <p>Слабка залученість здобувачів до процесу вдосконалення ОП.</p> <p>Рекомендується:</p> <p>-посилити інформування здобувачів про їх можливість впливу на вдосконалення ОП, зокрема одразу після вступу;</p> <p>-виробити порядок та частоту взаємодії з Сектором моніторингу якості освіти, особливо після організації Комітету зі вдосконалення ОП;</p> <p>- розглянути можливість створення електронної форми врахування пропозицій роботодавців щодо вдосконалення ОП;</p>	<p>Погоджуємось із пропозицією додаткового інформування здобувачів про їх можливість брати участь у вдосконаленні ОП та створити форму врахування пропозицій від роботодавців та інших стейкхолдерів.</p> <p>Додатково нагадуємо що в університеті функціонує багаторівнева система забезпечення якості освітньої діяльності, згідно якої безпосередній моніторинг реалізації освітніх програм здійснюється на третьому рівні (рівень факультету/інституту). Сектор моніторингу якості освіти належить до четвертого рівня системи, і його завданням, серед іншого, є організація опитувань здобувачів освіти та випускників, аналіз результатів таких</p>

	<p>– врахувати результати опитувань здобувачів, які навчаються на даній ОНП;</p> <p>– виробити систему збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників.</p>	<p>опитувань в цілому по університету, збір та аналіз інформації про кар'єрні траєкторії випускників та задоволеність учасників освітнього процесу в університеті, підготовка методичних рекомендацій для факультетів щодо вдосконалення освітніх програм на основі зібраних даних, а також надання факультетам консультаційної, методичної та організаційної допомоги з питань забезпечення якості освітнього процесу.</p>
<p>Критерій 9</p> <p>Рівень відповідності критерію – А</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.</p> <p>Рекомендовано <i>оприлюднити проект змін до ОНП 2020 р.</i> на веб-сайті не пізніше, ніж за місяць до коригування програми.</p>	<p>Проект змін до ОНП буде підготовлений з урахуванням результатів акредитації та пропозицій стейкхолдерів (в тому числі, здобувачів і випускників ОНП) та оприлюднений для обговорення у строки, визначені Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти – за місяць до коригування програми.</p>
<p>Критерій 10</p> <p>Рівень відповідності критерію – А</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.</p> <p>Рекомендується <i>залучення здобувачів до спільної з науковими керівниками участі в дослідницьких проектах та грантових програмах.</i></p>	<p>Традиційно, здобувачі освіти третього рівня історичного факультету націлені на самостійне провадження наукових досліджень. Зокрема, як демонструє таблиця з інформацією про публікаційну активність здобувачів, що була подана експертній групі, лише четверо здобувачів за ОНП з тридцяти п'яти наразі</p>

		<p>публікували спільні розвідки у співавторстві зі своїми науковими керівниками.</p> <p>Особливістю ОНП є створення для здобувачів максимально комфортних умов для здійснення ними науково-дослідної діяльності. Зокрема, історичний факультет видає 6 періодичних фахових видань зі спеціальності 032 Історія та археологія, які входять до категорії Б переліку фахових видань України, що покриває потреби аспірантів в оприлюдненні результатів їхніх досліджень. КНУТШ забезпечує доступ здобувачам та НПП до наукометричної бази WebofScience.</p>
--	--	---